

J E L E N K Ö R.

5. szám.

Pest szerda január 15dikén.

1834.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (kinevezések; Ragályi Tamás Torna vmgyei követ; Kam. tudós., a' fumei szobor; Fessler; Losonczy hír; pesti vakok intéz. illető meghívás; báró Reviczky Julianna †). Anglia (Eszterházy hg Talleyrand 's a' t.) Franciaország (új évi üdvözlések; poresz vámrendszár; Parent; Quelen; Duzer; a' király 's közeép osztály; Lyontáji rablás 's a' t.). Németország (Hauser gyilkosára jutalom; Mittermayer áldomása 's egyebek). Olaszország (Malibrau, Veriot, Casinok; angyalvár). Törökország (a' diván; Ali serge 's Yemen 's t.). Spanyolország (apró csaták 's carlosista dulósok; Zabala és gen. Valdes). Portugália (dec. 22ikeig terjedő hírek Lissabonbul). Elegyhírek.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

A' mult eszt. dec. 5ikén tartott országos ülést tárgyázó naplókönyvi tartalom iránt Bécsből f. jan. 3ikáról egy kegy. kir. válasz érkezvén le Pozsonyba, annak fölolvastatása miatt 7ikén elegy ülés tartatott, 9ikén pedig a' RR. résziről kerületi tanácskozás ugyanazon kegyelmes válasz fölött.

Bécsben jan. 4ikén milly rendkívüli olly csunya fürgeteg volt; estve 6 $\frac{3}{4}$ óra után a' villám mennydörgés közt beütött a' sz. István templom tornyába de semmi kárt nem okozott.

Ö cs. kir. Fölsége Cserey Elek erdélyi kir. kormányzékai val. b. tanácsnokot hosszas szolgálati és érdemei tekintetéből sz. István m. kir. rend kisebb keresztjével megajándékozni; továbbá báró Bánffy Ádám cs. aranykulcsost Alsó-Fejér vmgye főispánjává; az erdélyi kir. tábla val. közbiráját Sala Samuelt ugyanazon táblához ítélőmesterré; Koszta N. János és Csiszér Lajos számfeletti közbirákat; valamint Csike István Doboka vmgye egyik főbiráját; Kispál László Küküllő vmgye szinte egyik főbiráját 's végre Mihály János Udvarhely szék egyik alkirálybiráját az erd. kir. tábla valóságos közbirájivá kegyelmesen kinevezni méltóztatott.

Torna jan. 7ikén: Tek. Torna megyének hazafi tüzetől országszerte ismeretes 's a' Haza köz tiszteletében élő követje gróf Andrassy György ur, saját házi környülállásai ugy kívánván a' követségről lemondott 's azt a' ns megyének megújított fölszólítására sem akarván tovább folytatni, Torna RRei e' mai napra közgyűlést rendeltek, a' megürült követi széket más érdemes tagnak elválasztásával betöltendők. Aggodalmat nyujthata valóban a' megye RRinek, kit választani a' volt derék követ méltó követőjeül, ha szerencsés éghajlatunkról, közel hozzánk, bámulatos nagyságban szelíden nem mosolyg vala reánk Hazánk egyik tiszta fényű csillaga Ragályi Tamás ur, azon közönségesen ismé-

retes férfi 's tántoríthatlan hazafi, kit a' Gondviselés épen ezen esetre különösen Tornának tartott meg, hogy a' megye tiszteletétől 's hálas érzelmitől körülömlve 's dicsőséggel köszoruzva lelépett érdemes követnek nyomdokiba hágván ne hagyja sülyedni azon országos hitelt, mellyet Torna az országgyűlésen eddigi derék követjei által magának füzögetni szerencsés volt; Torna pedig uj bizonyágát adja annak, milly jól tud mindig választani, és hogy az érdemet 's a' tiszta hazafiságot csöndes magányában is fölkeresni, méltánylani, 's azt, midőn csak módjában van, a' köz bizodalomnak mindennél drágább gyöngyeivel ékesítve illő hatáskörébe helyezni 's ez által a' Haza javára dolgozni nem felejté. — E' szerint tehát Ragályi Tamás ur Torna követje 's így tagja ismét azon törvényhozó országos testnek, mellynek már két országos gyűlésen szolgált diszére. — J. F.

Fels. urunk a' tótországi megürült só és 30czadi inspector (felügyelő) helyre Berndt József. zimonyi eddigi só és 30czad-ellenőrt, — a' pozsonyi 30czadi ellenőrségre pedig Keömley Ferdinand eddigi zengi (seg-niai) 30czadost méltóztatott kinevezni. — Galusz Antal likavai számvevő dec. 15ikén, Gundermann András munkácsi sóárnok pedig 20ikán halálozott meg.

Fiume dec. 29kén: mult napokban emeltetett föl a' közelebb mult nyáron készült 's, városunkból a' martinschiczai tisztuló Intézetbe vezető, ludoviceai idomú uton, a' mint ez a' carolinaitól megválva, szögletet képez — egy három szögű magas szobor, mellynek következők fölírásai: a' nyugat-éjszaki részen CAROLINA. — VIA. NOVA. AVGVSTO, IVSSV. CAROLI. VI. IMP. MAX. AB. HOC. FLVMINE. AD. PORTVM. REG. ET. V. TRINQVE. TRANS. ALPES. AD. COLAPIN. PER. LX. PASS. MILL. APERTA. — a' dél-nyugati szakon: MARIA. DOROTHEA. — VIA. ROTARIA. AB. AVSPICATIS. NOMINE. SERENIS. A. D. A.

JOSEPHI. REGNI. HVNG. PALATINI. CONIVGIS. OPTVMAE. VIA. MARIA. DOROTHEA. COMPELLATA. — a' keletin: MDCCCXXXIII. — FRANCISCO. I. AVGVSTO. SCEPTRA. HUNG. TENENTE. JOSEPHO. A. D. A. PALATINO. FRANCISCO. AB. ÜRMÉNY. LITVS. HVNG. GVBERNANTE. VIA. HAEC. ET. INSTITVTVM. QVO DVCIT. SVRREXERE. Ezen fölrások, habár az idő mohától elbontatnak is egykor márványba vésett, arannyal tündöklő betűik is, a' háládatos unokák szívében, kikre szent hagyomány által szállandó alkotórónként a' nagy Jóltevők emléke, örökíteni fogják fels. apostoli Királyunk atyáskodó uralkodását 's határtalan kegyét, mellynél fogva semmi költséget sem kímél, csak hogy boldogító kormánya alatt kívánt virágra juthasson a' hű alattvalóit szerencsétlétő kereskedés hazánkban is; — Örökíteni fogják fens. Náderunkat 's Hitvesét, kik a' magyarhon ezen végszéleit leereszkedő kegyességben méltóztatván örvendetes jelenlétükkel 1827ben szerencsétlétni, hatalmas közbenjárásuk által pártolni 's előmozdítani ígérték e' tengerpartok javát; — Örökíteni fogják végre nagymélt. Ürményi Ürmény Ferencz jelenlegi kormányzókat, ki jól erezvén, hogy a' haza virágzása csak a' kereskedés fölvirulta által kaphat állhatatos lábra, közboldogságért buzgódo kelebe semmi munkát, semmi fáradságot sem kímél olly intézetek fölállításának kieszközlésében 's végrehajtásában, mellyek messze látó lelke irányait 's terveit maholnap valósúlt sikerre juttatandják.

Orosz czár Ő Felsege a' saratowi evang. consistoriumot megszüntetvén mult nov. 18iki, egyházi kormány- intéző határozatánál fogvást a' saratowi evang. Consistoriumot megszüntetvén az ott eddig volt evang. superintendenst Fessler Ign. Aurél hazánkfiát 's tudom. Akademiánk tagját evang. egyházi tanácsnokká nevezni 's eddigi 7400 rubel fizetésében meghagyni méltóztatott. H. C.

Losonez dec. 21ikén. Távobabb szüléknek megnyugtatósul, azoknak pedig, kik a' losonezi ág. hitv. iskola iránt becses bizodalommal viseltetni kegyeskednek, értesítésül, a' nevezett intézet előljároságának részéről ezennel közhírré tétetik, hogy t. t. Bukva Lajos urnak a' eschbrezói rendes lelkészi hivatalra léptével megürült segédi 's ezzel egybekötött tanítói hivatal t. t. Zeleuka Daniell urral, kinek jeles tehetségeiben 's buzgó magyar létében helyzé bizodalomát az egy-

ház, töltetett legyen be, a' tanuló ifjuság előmenetének semminemű tekintetben félben nem szakadtával.

M e g h i v á s.

A' pesti vakok intézetének nevendékivel, ezen minden hónap utolsó napján délelőtt kilencz óráig tizenkettőig, ugyanaz intézetnek a' Terézia-városban kis-mezőutcában 188 sz. alatti épületében, egy részletes próbatétel fog tartatni. Illykor alkalma lehet minden nemes érzésű emberbarátnak 's főkép az intézet nagylelkű jóltevőinek kitapasztalni a' nevendékek előmenetelét a' meghatározott tanulási tárgyakban, 's bebizonyodni a' felől, miképen oktathatni a' vakokat istenfélő, elégedett 's hasznos tagjaivá a' társaságnak. Ha a' hónap utolsója ünnep vagy vasárnap, akkor a' próbatét végeelőtti napon tartatik. Pesten januárban 1834.

Dolezsálek m. k. igazgató.

Dec. 28ikán pihent által az örök életre özv. Kállay Sándorné szül. báró Reviczky Julianna élte 79dik évében. Szabolcsnak köztiszteletét bírta 's méltó érdemmel. Elhunytát bánatos testvérnénjén a' Cornelia-lelkű Juditon, főmélt. özvegy Hohenlohe herczegnén kívül mindkét nemű gyermekei: u. m. Gergely szabolesi alispán, Tamás, Antonia, Mária és Katalin, 's menyei és unokáji, számos rokoni 's ismerősi kesergik. Béke hamvainak! H. T.

A N G L I A.

Esterházy hg személyes 's nemzetségi ügyei végett hazatérnd. Követségi lakpalotájában (Chandos house) nagy takarékoság váltá fel az előbb divatozott pompafényt. Neumann ur után van már az ügyviselőség általvételére. — Az utazók clubbja Talleyrand kedviért, mellyben t. i. az argus szemű diplomata-nestor — febr. 2kán 80dik évét betöltendő — részvényes, egy igen kényelmes lépcsőt csináltatott az oda könnyebb járhatás végett. Alaptalan mendemonda, ez öreg urról, hogy el tikkadta miatt néhány hónap mulva lelépve pályájáról Olaszországba készül borostyánin pihenni, mert egész testi 's lelki vidorsággal bír. — A' Morning-Herald reményli, hogy a' legközelebb ülésben számot fognak kérni a' belga királynak évenként fizettetni szokott 50 ezer font sterlingről, mivel Claremont (Leopold király angol birtoka) illó tartására ennyi summa igen tetemes 's így ez jobbadán az ármányos sáfárok csuszamos kezeik közt sikkad el. — A' gatesheadi népgyülekezet folyamodást rendelt intéztetni a' kormányhoz a' püspököknek a' felsőházból kizáratásuk iránt. — A' mult levelünkben említett Ausztria 's Ruszlia közti szerződést Törökország fenmaradásának (még a' most uralkodó szultán dynastia kihalása esetében is Mehemed-Ali kizár-

tával) biztosítása iránt az Oest. Beob. egyedül börzei sáfárkodás miatt szerkezett cikelynek nyilatkoztatja.

FRANCZIAORSZÁG.

A' király új esztendő napján dél felé fogadá el a' ministerek, marsalok, a' pair- és követház, a' cassatioszék, és egyéb törvényhatóságok 's egyesületek küldöttségeinek üdvözleteit. Négy óraker a' diplomatai kar vezették el. Az orosz mint legidősb követet gr. Pozzo di Borgo következő beszédet tartta: „Sire! a' lefolyt év szerencsés jelentésü a' jövőre. A' béke folyton tartása a' kormányoknak 's nemzeteknek mindennap érezhetőbbé teszi jótéiteit. Az uralkodók bölcsesége, mely azt eddig fen tudá tartani, ezen is fen tudandja. Összehangzó, és ismét szándékaik egyezőleg a' népek szavával és szükségeivel legbiztosb kezesei annak. E' meggyőződésben vagyok a' diplomatai kar nak szerencséje, Sire! szerencse-kívánásit Felséged előtt ez ünnepélyes napon megújítani, 's azokat Sire! Ön, magas háznépe, 's Franciaország szerencséje ohajtásával kísérni.“ — A' király így felelt: „Gyönyörűséggel fogadom azon kívánatokat, mellyeket nekem Franciaország, háznépem 's magam iránt Kegyetek előterjeszt. Hogy a' békét fentartani mindig ohajtám, 's ez ohajtott czélt elérni szünnel fáradoztam 's törekvém, tudva van Kegyetek előtt. Az előttem ismételten biztosítások igen hathatósan fogják a' közbátorságot megerősíteni, minthogy valamennyi hatalmaság, szándékát a' népek szavával egyezőleg nyilvánítja a' béke fentartására, 's a' fenálló rend védelmére, mellyek legbizonyosb kezesei a' béke. Ez ujdun indítóok rám nézve azon kívánatok elfogadására, mellyeket felhozta Kegyetek, 's mellyeket én őszintén köszönök Kegyeteknek.“

Nimes és Cambrai 's több hely folyamódó leveleket készít parlamenti reformok végett à l' anglaise. — Azon alkudozások és szerződések mellyeket a' porosz kormány vámrendszere divatja terjesztéseül különféle hatalmakkal létesített, igen nyugtalanítják a' francziát, mivel azt sejtü 's hiszi, hogy a' franczia kereskedés sirját következtetik ezek a' szárazföldön. Nem csak német statusok hozzá járulandásáról forog immár fen a' szó, hanem Belgium 's a' schweizi cantonokéről is. Úgy látszik, hogy a' belga ministerium a' porosz kormány nyilatkozását e' tárgyban közlé a' tülleriaival, 's így most minden a' belga biztosságnak Párisban fenforgó alkujától függ,

's ha netán a' kereskedési tanácsnokok véleménye arra határozná a' franczia követházat, hogy a' belga áruk tilalmát tartsa fen tovább is, akkor a' brüsseli kormány kénytetve lesz Prusszia ajánlatát elfogadni, hogy termékeinek eladási 's fogyasztási csatornát szerezhessen.

Mondják, Parent ur, a' majoratusok ellen intézett törvényjavaslat szerzője erősen elhatározta magát azt ismét vizsgálat alá vétetni ez ülésben. — Quelen urnak (párisi érsek) dec. 29kén a' Notre Dame egyházban tartott beszéde után gyült pénz 20,000 francnál többre megyen 's a' Cholerában megholt szülék árvájának van szánva. — D'Uzer gen. dec. 6. és 7. az arabok emberséges viseletéről új példát hozván, mondja, hogy viszonyai az arab nemzettségekhez folyvást kedvezők; dec. 4. Bonától négy órányira Mafray torkolatjánál némi kereskedő briggből egy altiszt, és egy hajóslegény egészen tikkadtan és szinte élet nélkül a' partra vettek. Az arabok sátoraikba vivék, ápolák, 's aztán Bonába vezették vissza. Már harmadszor mutatnak illy emberséget. Ezért is megjutalmaztatnak. — Franciaországban úgy látszik Napoleon megbukta óta ismét valami a' király, de természetesen saját veszedelmével. Mert most nem ezen vagy azon ministerium megbukásáról van szó, hanem a' királység felségéről, melly kénytelen a' legszenvedelmesh partokkal küzdeni. Ha Lajos-Filep a' középosztályba (polgárságba) politikai önállást, charaktert 's tartósságot lesz képes önteni, ha képes lesz azt egoismusából, 's mindennapos gondolkodása törpeségéből kirántani, akkor a' király ezen közép osztály emelkedése által igen megerősödhetik; ha pedig azt csak in statu quo hagyja, úgy ezen állapot még tarthat néhány évig, de a' revolutio keresztül fog törni, 's később fogait rá vicsorgatni. Eddig dynastiája materialis megerősítésében elég okosságot mutatott; de már most minden csak szellemi megerősítésétől függ. Nehéz munka, mint hogy a' középosztálynak mintegy átképzésit, és szellemi foganszását kívánja meg. — Mi, ugymond a' Debats, a' (kamarai) jelen üléstől csak egyet kívánunk, hogy a' nyilvános szellemet nekünk úgy tükrözze vissza, mint ez az utóbbi ülésben volt. — Bár meggyőződnek sok követ, hogy azon kicsiny népszerűség (popularité) melly a' lélekisméret feláldozásával szerzettetik, böcsös helybenagyást nem nyerhet, 's hogy ollyan engedélyek (concessiok) által csak a' multat bélyegzik

meg a' nélkül, hogy a' jövendőt valakinek biztosítanak. — Lyonból dec. 27kén írják, hogy a' munkások gyülekezetéből eredt nyugtalanságok megszűntek, de azok helyett utonállók rettentenek még a' város közelében is. Igy alig indult ki néhány nap előtt egy szorgalom-kocsi 13 utassal 's 8 utonáló, kik közül csak kevésnek volt puskája, megtámadta. A' kocsist megállapodni, az utasokat kiszállni, 's igazi olasz-módra arcezal szótalanul földre fekünni parancsolák. Mind a' 13 engedelmeskedett. Erre kényelmesen 40 ezer frankot 5 ezres csomókban kivettek. Öt ezer frank, mond a' rabló vezér, mind egyiknek elég lesz kereskedésre. Azért is még 3000ret a' kocsiban hagytak; 's azután az engedelmes utasokat ismét felkelni 's kocsira ülni készítették. — A' National dec. 31kén adta utolsó számát ezen czím alatt. Jan. 1jén Paulin ur megszűnik annak szerkesztője lenni. Az előfizetőknek hirlap fog küldetni, mellynek czíme 1834ki National lesz ugyanazon szellemben írva. Igy akarja e' hirlap azon tilalmat kijátszani, melly miatt törvényszéki értesítőt nem adhat. — Mig az újév alkalmával az udvar, a' diplomacia, a' pártok, és hirlapok hitvallásukat 's ígéretiket több vagy kevésb őszinteséggel jelentgetik, a' népség e' pillanatban egyedül munkával mulatsággal foglalkozva, az utszákon tolong v. boltokba omlik, a' divat, literatura és művészet új szüleményeit nézegetni v. vásárlani. — A' belga király dec. 27kén költ rendeleténél fogva Goblet ur elbocsáttatását ministeri hivatalából elfogadta, és időközben Merode Felix grófra bizá a' kül és tengerügyi osztály aláírását. E' rendeléseket Lebeau ur irta alá. A' belga követ a' porosz udvarnál, Merx gen. Brüsselbe megtért, 's Goblet ur indul őt kipótlani. — A' sorkatonaságnak és vadászrezdeknek engedett szabadságidő april 1sőjeig hosszabbított meg. — Gibraltári levelek szerint Bourmont Gibraltarba két fiastul egészségesen megérkezett, miután Spanyolországban utaztatásban a' helybeli törvényhatóságoktól rosz bánást szenvedtek. Utjuk ki volt jelelve, 's mindig csak falukon kelle meghálniok, nem levén szabad városokba lépniök.

NÉMETORSZÁG.

A' bajor király Hauser Gáspárnak az ansbachi várkertben mult hón. 14. történt meggyilkoltatása módjáról most közelebb vevén tudósítást, tíz ezer pengő forintot tett ki a' statuscassából jutalomul annak, ki a' törvényszékeknek elegendő tanubizonyságot fog szolgáltatni, mellynél fogvást a' gyilkosság vég-

rehajtóját, vagy részvevőjét elfogni, 's elítelni lehessen. —

Heidelbergben m. h. 18kán Mittermayer, Winter, 's a' badeni alsóház több ott lakó követeknek számos városi polgár lakomát adott. Hol Mittermayer követ az alsóház praesese (elnöke) többek közt ez áldomási poharat köszönté a' constitutionalis szabadság fogantatására: „Azon szabadság, mellynek mi hódolunk, nem azon féktelenség, melly minden fenállót megráz, bizalmatlansági magvat hint, 's általános zendülésben találja üdvét. Sőt inkább tiszteletre unszol a' divatozó intézetek iránt, mert fenállanak, 's engedelmességre a' törvény iránt. Megegyez azon nézettel, melly szerint az ujítás józan utján, csak lassan haladva éri el az emberiség tökéletesedését. Szorgalommal ápolja nép és kormány között a' bizodalom gyengéd virágát, 's örvend, ha valamely hű nép lelkes szeretettel pillant fejlődésére. Ezen szabadság nem a' vadság, vagy cselszövény uralkodása, az ő czélja egyedül a' törvény uralkodása, hogy az önkény meggátoltassék, 's mindenki tudja, mit kívánhat joggal. Ezen szabadság baráti véleményerőszakot épen nem akarnak, ők a' szellemi országban szabad fejlődést, 's nézeti szabad cserét kívánnak, hogy az igazság az összeütköző okok csatájából (harczából) tűnjék ki; hogy a' nyilvános véleményben olly hatalom képvislőn, melly előtt a' békebontók némuljanak el. Ezen szabadság, mellyért mi küzdünk, nem fenyegeti az erkölcsöt, mert jól tudjuk, hogy csak jó erkölcsű nép, mellynél igaz műveltség van mindenütt elterjedve, méltó szabadságra. Ügyök tisztaságát, szentségét, 's azt tudva, hogy semmi egyebet nem akarnak, mint azt, mi való civilisatiót, 's az emberiség fejlődését a' Gondviselés tervéhez képest előmozdítani képes, 's azon tudalommal hogy nemes kormányal örömet munkálnak egyetértőleg, törvényes törekvésökben nem is ingadoznak az igaz szabadság barátjai. Semmi üldözés, semmi gyanúsítás vissza nem rettentí őket.“ — A' gyülekezet „éljent“ kiálta, 's az elnök köszönve így folytatá szavait: „Engedjék meg, kimondanom azon föltételeket, mellyek alatt egyedül, vidor divatu a' polgárok nyilvános élete, 's a' politikai dolgokban élénk részvéte üdvös. Ezen föltétel a' kölesönös jóakarás szelleme, melly a' politikai vélemények legnagyobb különbözőségei mellett is mindnyáját lelkesíti. — Ezen jóakarás szelleme mások véleményit tisztelni tanítja; 's hol más-kép gondolkodók állnak előttünk, csak azt

kérdi:
désök
ben, r
lesség
Ezen
teni, a
ellenf
e' jóa
kötele
fogja
árul,
ezen
melly
sérth
zödé
göggj
Egy
lemé
meré
elmé
szel
gyol
egy
nes
köz
kon

tok
nak
nek
ker
nye
dan
telj
szé
ját
gés
ny
ték
szá
tik
fel
tik
ny
lel
és
ne
so
re
ke
ke
el
ba
se
s

kérdi: valljon tiszta szándékkal meggyőződések szerint cselekszenek e, és azon helyben, mellyre a' Gondviselés állítja őket, kötelességöket lélekisméretesen teljesítik e? — Ezen jóakarás átal bizalmatlanságot terjeszteti, a' máskép gondolkodót gyanúsítani, vagy ellenfele ártatlan szavaiból mérget színi. Kit e' jóakarási szellem lelkesít, mindenütt, hol kötelessége inti, nyiltan, 's hathatósan kifogja mondani meggyőződését, mellyet nem árul, se körülmények után nem változtat: de ezen harcban el is kerül minden sértő szót, melly a' máskép gondolkodót személyesen sérthetné. A' jóakaró az oktatás és meggyőződés útját választja, mentve a' hiedelem azon göggyétől, hogy egyedül csak az ő nézete igaz. Egyedül illyen jóakarás képes a' politikai vélemények leghevesb ellenkezésiben is azon meredek választó falat szertebontani, melly az elméket külön szakasztja, a' boldogtalan pártszellem következéseit legyőzni, 's a' legnagyobb véleménykülönzés mellett mindazokból egy nyilt nagy szövetséget alkotni, kik egyenes lélekkel gondolkodnak, 's egyenes eszközök által ügyekeznek, habár különböző utakon is, az igazságot kivíni.

Berlinből azt írják, hogy azon főpontok közt, mellyek Bécsben mostan elő fognak vétetni porosz indítványra, ezek is lesznek kétségkívül 1.) Szabályok a' közösülés és kereskedésnek egész Németországban könnyebbé tétele iránt, mire a' p. vámegyesület a' dand alapot. 2.) A' szellemi (irói) tulajdon teljes biztosítása az utánnyomtatás és utánmetészes teljes megtiltása által. 3.) Különösen a' játékszíni tulajdon bátorságosítása, mi még egész Németországon hibázik. — 4.) Általános kis váltópénz behozatala, mellynek értéke is meghatározatik. Ellenben egyes Országokban a' különös könyvvizsgálat eltöröltetik, és helyette szövetségi vizsgálat állittatik fel; minél fogva, ha egy országban megtiltattik valamelly könyvnyomása, ez azonnal mindnyájában meg legyen tiltva. — Berlii levelek szerint az angol minister viseletét Orosz és Törökország dolgaiban igen szembetűnőnek találják. — Mirevalók ezen felszólítások olly időpontban, mellyben a' esatlakozás rendszere (systemája) mindnyájunkat érdekel? Nyilvános ellenkezéstről csupán akkor kellene gondolkodnunk, ha a' porta magát elhatározottan egyedül egy szabadító karjaiba vetné. A' Dardanellák ostromával meg nem semmisíthetni olly szerződést, melly Konstantinápolyban készült, és Pétervárait iratott

alá. — Csak Törökországban kiütendő catastrophe nyithatna az angoloknak utat befolyásukat sükeressé tenni. Azonban még mindig hiszik, hogy Anglia tengerhadereje tehetősb az Oroszénál, annak minden folyvásti készületei mellett is. Az Oroszoknak nincsenek jó réveik, — a' veszélyes fekete tengeren pedig háborut viselni hajósergőknek igen veszélyes volna. — Azonkívül a' tengeriháboru nem a' tömegek háborúja 's a' t.

OLASZORSZÁG.

Nápoly dec. 23. Több jeles idegen érkezett ide, kik között Malibran asszony, ezen muzsikai Proteus; továbbá Veriot Károly, kit nagyítás nélkül Európa első hegedűsének nevezhetni. (Hát Paganini?) Táncmulatság, ünneplések már most is sűrűk. Két igen fényes estvétel (soirée) az ausztriai és orosz követnél a' király, és családja is megtisztelt jelenlétével. — A' Casino de Nobili mellett most, mellyben t. i. a' király maga fő részvényes, még más Casinót is szándék minden rangból 's osztályból szerkesztteni azon czélal, hogy a' társaságnak itt különszakadozó elemeit egyesítse, 's a' társalkodás fonák előitéleteit megsemmisítse. — Az Angyalvár külrészein nyomos ujításokat tesznek, mellyek a' római politikusoknak sok vélemény-kotlasztásra szolgálnak tárgyal. Már régen el volt határozva a' régi falak helyrehozatala, csak a' költség-től tartottak; most hozzá kell fogni, ha azt nem akarják, hogy az egész omladékká legyen. —

TÖRÖKORSZÁG.

Konstantinápolyból dec. 11: Nagy diván következtetésében csudálkozását jelenteté tolmácsa által a' Porta az angol és francia követnek azon, hogy a' közép tengeren az angol és francia hajóseregek szaporíttatnak, 's ennek okát kérdezteti. A' francia követ azt felelé, hogy napkelet veszélyes helyzete, 's az utóbbi rendkívüles történetek mindenik kormánynak kötelességül tevék illy rendeléseket tenni; az angol követ pedig röviden azt mondá, hogy azt a' Porta 's Oroszország között kötött szerződés okozá. — Erre tüstént parancs ment, hogy a' Dardanel-lavarak szükséges védállapotha helyeztessenek, 's nyert engedelem nélkül semmiféle hajóhad, bármilly zászló alatt, a' csatornába ne eresztessék. — Az Aegyptusiak is szaporítják sergeiket, 's Ali serge számos né-melly europainál. E' pillanatban 70,000-re mondják azon rendes katonaság számát, melly

egyedül Ibrabim alatt van, 's időről időre szaporítottatik. Alessandriában úgy látszik idegen tanács után hajlanak. — Ezen tanács a' portát szüntelen fegyverzés által akarja kifárasztani, megrongált financiáját megsemmisíteni, 's az ottomann birodalom szívében olly viszáhatást eszközölni, melly Alinak szükségkép használna. E' tervhez képest különféle ürügy alatt több pontra nyomos haderőt küld, részint hogy hódító tervét előmozdítsa, részint, hogy a' szultánt is hasonló erőködésekre bírassa. Most ismét Yemén felé indít meg 14,000 sorkatonát, mintha egy kedvenczet sürgetne onnan kiadatni, ki a' nyilvános kincsből nagy mennyiséget takarított el, 's azon tartományba szökött. De mindenki tudja, hogy inkább tartomány-hódítás itt a' czél, minthogy a' követelve elkapart mennyiség hadköltésre sem volna elegendő. — Dél-arabia szép vidékei, a' vörös tenger, perza öböl, 's az indiai oceán közt, édesgetőbbek, hogy sem Ali a' szultán akarátja ellenére is, kinek az ott lakó Scheikek, és Emírek alattvalói, mind azok meghódításától képes lenne magát megtartóztatni. A' készültek már megtétettek, 's a' sergek nagy része ezen expedícióra Yemén felé már el is indult, pedig a' szultán arról csak e' napokban tudósított, és szólított fel az engedelem végett. A' nagyurnak nem marad egyéb hátra, mint engedelmet adni, mert a' ravasz Ali előbb eszelepszik, azután kérdez. Azonban boszankodva szól a' nagyur az önkény ezen új bizonyágáról, 's hiszik, hogy diplomatikai úton a' kedvetlenség az alkirálynak tudtára is fog adatai. Mondják, Duhamel urra, lesz az bízva, ki Alessandriába orosz general-consulnak van kinevezve, 's oda már indulóban van.

A' törökök smyrnai hírek szerint orosz földmérők vezérlete alatt nagy készüléket tettek a' Dardanellák 's minden a' szoros mentében fekvő erősségek megerősítésére. — A' Saros-öböl erősséget is kiigazították — melly a' közte 's a' Propontis közt fekvő földszoros ellenséges kiszállástól védje. — Már Smyrnában is tudják Oroszország terveit, különösen azt, melly szerint ez minden gazdag görögöt és örményt, sőt törököt is, kik t. i. személyi és vagyoni bátorságukat a' szultán helytartói ellen biztosítani akarják, maga orosz alattvalójává teszen. — Az orosz udvar lehetővé tette, hogy a' két ország lakosai közül, ezt mindenki akadály nélkül tesse. — 'S minthogy kevés orosz kívánna

törökké lenni: övék a' nyereség. Ezt így teszik, t. i., kik a' Czár védelmét meg akarják nyerni, Odessába vagy más révhelyre mennek a' fekete tengeren, 's egy vagy két talléron földet vesznek. Ez által jogot nyernek orosz védelemre, 's legnagyobb bátorsággal előbbi hazájokba térnek; láthatni személyeket, kik 14 napi távollét után Odessában, ide visszajöven hosszú kabátjokat ellőkék, és frank köntöst öltének fel. — Innen az orosz pártfogottak v, védeczek száma minden más nemzetét felülhaladja. — A' smyrnai rév több nemzetek hadhajóitól zsibong. —

SPANYOLORSZÁG.

A' Guernicánál történt ütközet, mellyben a' támadók levének győztesek, Bayonéból jött későbbi levelek szerint nem volt annyira vérengző, millyenek először híresztelék. A' kir. sereg részéről ugyan száznál több maradt a' mezón halva, a' többi rész mindazáltal nem fogatott el vagy üzetett szét, hanem kellő rendben visszavonult. Az Indicateur de Bordeaux írja dec. 28ikán, hogy Tolosát is megtámadák az insurgensek, de a' jól fegyverzett lakosság és rendes őrizet által visszanyomattak. Tudván, hogy e' várost El-Pastor elhagyta volt 's csupán két csapatot marasztott benne őrizetül, a' támadók újabb megrohanásra készültek. Ugyanazon hírlap írja továbbá, hogy gen. Moreno, ki gen. Torrijost szerenesetlen sorsosival meglöveté 's ki Sevilleből gen. Ulmanal együtt illant el Portugáliába, Ayamonten keresztül 200 fegyveressel beütött a' széleken 's már hozzá mintegy ezer főre menő sereg gyűlönge össze. Merino, ámbár két ízben üzetett már vissza Portugália széleitől, 's a' kir. seregek minduntalan nyomában jártak, végre álsur-rant d. Carloshoz. Ez, mint a' kormány hivatalos hírével vevé, most Chavesben tartózkodik, ugyanott a' hozzá futottak is; és mivel a' revolutio úgy szólván az egész félszigeten újra 's kettős lánggal lobbadoz, a' határfigyelő seregek kénytelenek leendvén majd kimozdulni eddigi állásaikból, ő is kiséretestül bizomnyal nem sokára az országba ütend. Két nevezetes carlista került e' napokban a' kir. hadak halójába, Creole az egyik, előbb Segoviában a' kir. önkénytesek osztályos parancsnoka 's most támadási alkalommal Merino 3ik hadosztálya vezére; a' másik, kit gen. Quesada ügyes intézetei juttattak kézre, a' castiliai carlista junta feje, kinek tanácsi után Merino, Cuevillas 's a' többi guerilla-fők indultanak. Neve don Gregorio Alvarez, ma-

lagai s
gosi ple
nek ki
gi titko
Vallom
nyai m
töt ag
részről
sak: v
nyit fo
még t
tetést
pezseg
egy os
re tőr
még r
insurg
puska
és Se
rithoz
Benne
drága

A
reket
rint A
óraig
retett
besek
sok v
's köz
de c
Mont
ben
harcz
nyok
tama
nyok
véber
kir. s
meco
szik,
velet
talán
azok
Zaba
Vald
zász
ki, n
tul v
insur
tök
véve
ség
felel
lem

lagai születés és papi hivatalánál fogva burgosi plebanus. Vallomásból igen fontosak sülnnek ki, névszerint a' zendülés kelete, eddigi titkosabb szövevényei és alattomos részesei. Vallomása hitelét kézre került némelly irományai még inkább nevelik. Mondják, mindkettőt agyon lövik. De illyes fenytésekért más részről a' carlisták szinte nem maradnak adósak: valahány kedves emberük elfogatik, annyit fognak ők is viszont helyükbe kezesül, 's még türhető hogy rajtuk eddig hasonló büntetést nem követtenek el. — Bilbao vidéke pezseg támadóktól, 's általuk a' város mintegy ostrom alatt tartatik. Az engedelmességre térők által kiszolgáltatott fegyverek száma még mindössze sem több 4000nél, tehát az insurgensek kezében még mintegy 12—15,000 puska főroghat. Quintat, melly a' királynéé, és Segovia 's Lagranja közt nem messze Madridhoz fekszik, a' zendülők porrá pörkölék. Benne egyebek közt a' királynénak 8 igen drága kanczája égett el.

A' Messenger dec. 28kig terjedő újabb híreket közöl a' spanyol szélekről. Ezek szerint Ataunnál az insurgensek egyik része öt óráig tartott kemény harc után ismét megveretett, 250et vesztvén holtakban 's többet sebeselek vagy elfogottakban. A' constitutionalisok vesztesége holtakban szinte 140re megy, 's köztük egy fő és számos altiszt. Egy másik de csekélyebb ütközet Martignaban történt Montrico mellett a' biscayai partokon, mellyben az insurgensek részről 24 maradt a' harctéren halva. Azonban a' baski tartományok sokkal nyugtalanítóbb színt öltenek mint támadás kezdetén. Zabala magát a' tartományok főkapitányává nevezé ki 's V. Károly nevében hadiszéket állíttatott, melly az elfogott kir. seregbelieket sorra lödözteti agyon. Bermeco városra, melly Guernica közelében fekszik, 50,000 real adót vetett. Gen. Valdes levelet intézett hozzá, mellyben seregeinek általános bocsánatot ígér, ha ő maga (Zabala) azokat elhagyja 's Franciaországba költözik. Zabala e' levelet szitkokkal veté félre. Ugyan Valdes az insurgensek adó-zsarlása 's ifjakkak zászlóikhoz csabitási ellen új rendelést adott ki, mellynél fogva: 1) ha nyolez nappal ezen-tul valamelly helységből csak egy lakos is az insurgensekhöz csatlakozik, a' bírák, igazgatók és papok, (egyét mindenik osztályból kivéve) hadiszék elibe idéztetnek, mint a' helységökbéli pártos szellem és nyugtalanságért feleletre vonatandók; 2) ki a' pártosakat élelemmel, vagy egyéb akármű uton 's módon

segítené, mint lázadásban részes ítéltetik é; 3) olly falu, melly élelmet szolgáltatna ki támadóknak, a' nélkül, hogy erre a' falubeli 16 és 45 közti éves koru lakosok száma harmadrésznél nem nagyobb fegyveres csoporttul kinszerítettnek, a' vétek nagyságához képest pénzbírsággal fog büntettetni, 's a' mennyiben annak lefizetésére képtelen lenne, csordáji és nyájaitól fog kárpótlás gyanánt megfosztatni; 4) ugyan e' büntetés háramland olly falukra, mellyekbe valamellyik insurgens vezér hatnál kevesebb fegyveres kísérettel lépene, 's a' lakosok azonnal el nem fognak; 5) hol templom, klastrom vagy capillakban (elpusztult v. elhagyott házak) elröjtett hadiszerek találtatnának, az utolsó esetben a' szomszéd birtokosak, előbbieken pedig a' plebanos, sekrestyés 's a' t. fog szoros kérdőre vonatni 's a' t.

PORTUGÁLIA.

A' Sun lisaboni dec. 18káról költ privat levelek után írja, hogy a' protestált pairek a' sereg vezérént gen. Saldanhat is, ki bár a' páirkamarában üléssele sem bir, fölszólíták, ellenmondásukhoz állani. A' general nem válaszolt egyenesen, hanem meghitt baráti körében mondá, hogy neki csak egy ellensége van, kivel szembe állania 's veszekednie kell, ő más párt-czivakodásokba elegyedni nem akar. Adm. Napier ellenben nyilvános sőt lármás védője a' nemesi oppositionnak, miért a' ministerium előtt hitele csökkenni kezd, bár különben érdemei mint Portugál szabadítójának, megbecsülhetlenek. Ő kicsinységeket utál, mond felöle a' levél, de mindenbe is kap, mi nagy, 's ha tengeren nem talál elegendő 's vágyása szerinti munkára, belső politikába vág, 's végezni 's változtatni akarna mingyárt, mint ütközetekben. A' táborbul mindennap újabb mozdulatok hírént várják, mivel az esőzés ideje beállván, d. Miguel minden bizonnnyal kénytelen lesz a' Santarem vidéki szokott kiöntések miatt eddigi biztos állásából kimozdulni 's megverni vagy legalább megtámadni a' constitutionalisokat. Ezek activ táborát 10,000 rendes katonára becsülik, jól ellátva fegyverrel, élelemmel, 's mindennemű hadiszerelel; amazokét mintegy 13—14000re, hozzá nem számítva a' lógó és sereghajtó gyülevészt. — A' Portót ostromzárbán tartott guerillák 's migueli rendessereg, számra mintegy 5,000re dec. 15kén, mingyárt gen. Stubbs elmente után, egy rohanást intéztek a' város ellen Aguardiente felől, de a' 10ik serezed 's önkénytesek által tetemes veszteséggel verettek

vissza, ez utóbbiak vesztesége is csupán holtakban többre ment száznál, mi annál fájdalmasb, minthogy a' soreszredet vezérlett ezredes Peixoto is benne foglalkozik, ő mingyárt a' harcz kezdetén és vitéz sorai előtt hullott el. Ennek következtében a' migueliek kénytelenek lesznek Portot elhagyni, mivel a' vidékben télre semmi élelem, a' városbeliek pedig lelkesedve vannak őket szüntelen háborgatni. — A' Courier James Watt gőzhajó által érkezett következő újabb levelet közöl Lissabonbul dec. 22kéről: Tegnap egy, 20 álgys szállítóhajó, fenlobogó migueli zászlóval 's bátran futott be a' Tajóba 's egyenest a' kikötőnek tartott, azonban a' parti erősségekben donna Maria lobogóit pillantva megnyomban ismét visszairamodni kezdett, de már ekkor az egyik erősből egymást érte feléje a' golyó 's kénytelen lón magát megadni, az admirali hajó (Napieré) mellett horgonyait lebocsátván. Csakhamar kiszült, hogy azon hajó, mellyen másfél év előtt d. Miguelről több számüzött előkelő nemes és más személy az afrikai partokra küldetett 's onnan azóta Indiát megjárván, most nagy mennyiségű arany és ezüsttel mintegy 120.000 font. st. értékig, mellyet amott különféle portugáli gyarmatokban szedett föl, 's e' felett jó teher gyarmati árukkal tért vissza, nem is sejtve a' közben történt országglási változást. Képzeltetni, milly kellemes zsákmány ez d. Pedrora nézve, kinek kincstárában örökös üresség sáfarkodik.

ELEGYHIRFK.

Maestrichti hírek szerint megvalósul, hogy a' hollandi kormány hadiseregét 40 ezer főre kívánja leszállítani, a' többit bizonytalan ideigleni szabadságra hocsátani szándékozván. — Az angolok a' sierra-leonei gyarmatot, mellyet a' felszabadított rabszolgák számára telepítének, noha már 1,500,000 font sterlinget öltek belé, még is kénytelenek a' mirígyes 's öldökölve pusztító éghajlat miatt elhagyni, 's azt Gambia-melletti Bathurst nevű birtokjokba szállítani, melly magasabb helyzete miatt egészséges, mindazáltal a' rabszolga negerekkel tözsérkedő Fulah népséget is képesek innen zabolán tartani. — Az orvosi hiteles vizsgálatból kitészik: hogy Hauser Gáspárnak a' 4 's 5 oldalborda között kapott sebe kétélű fegyver okozta szurás, a' seb szélessége $1\frac{1}{4}$, mélysége pedig $4\frac{1}{2}$ hüvelyknyi vala balról jobbra ferdtíve, 's érte szíve hegyét, máját, gyomrát 's a' t., így a' seb négyszeresen vala halálosnak elismérve, következőleg csak a' leg-

ügyesb oroz-gyilkostól származhatott, 's így minden öngyilkolási gyanu önkényleg elenyészik. Dec. 16kán történt eltakarításakor a' legérzékenyebb sajnálat követé az elhunytat sirjába. Gyilkosának mindedig semmi nyoma. — Achmed basa rendkívüli orosz követ dec. 17ikén nyújtotta által a' czárnak meghatalmazó levelét 's kíséretestül bemutatott a' császárnénak is. — Kasarski hajókapitánynak, ki 1829 maj. 26ikán az egész török flotta látára Merkúr briggen 2 lineahajó ellen 3 órai harczot dicsően küzde 's azokat hátrálni kényté, emléket állítat a' fekete-tengeri flottai tisztség Sebastopolban, mellyre a' főadm. 's nagyfejedelem Constantin Nicolajevitsch öt ezer rubelt ad. — Nagy rétegű 's terjedékű porcelán földre találtak Kis-jenifale helységtől 20 werstnyire az ekaterinoslawi kormánymegyében. — Tiflisi levelek szerint az isméretes Abbas Mirza perza hg meghalálozott. — Februárban az orániai hgasszony gyémántit illető lopás is (Carrara v. Polari nevű vádlottal) törvényszék elibe jut. — Hofer András tyroli bajnok szobrát most készíti Schaller János művész el Tyrol Rendei kívánságukra Bécsben, mint innen Inspruckba vitetendő 's ott egy e' végre szánt különös kápolnába helyzetendő. — A' porta végre még is eltökölte magát, a' görög hadihajón jövendő Zographos görög követet elfogadni. — A' nápolyi király ellen összeesküttek fejei Ancelotti hadnagy és Rossarol, káplár a' kir. testőr ezredben, halálra ítéltettek, 's midőn Ancelotti szinte véglépcsőjére hágott a' nyaktilónak (guillotinenek) a' király segédtisztje Ferdinánd kegyelmező levelével állott elő, 's harsány evviva Ferdinando! evviva il re! tölté el a' levegőt, mellyet az örömlépte nép zenge, teli mellyel áldván a' jó fejdelmet. — Ama' 108 lengyel tiszt, ki a' franczia kormányhoz a' franczia földre visszamehetési 's ott maradhatási szabadságért folyamodott, csakugyan engedelmet 's uti költséget kapott oda visszaköltözhetni, 's kibujdosott pajtásaihoz a' rendelendő depot-kba visszatérhenni. — Gróf Lucchesi-Palli ismét Grätzbe tért hitveséhez vissza. — Belgrádból írják, hogy Milos hg nagyuri hattischeriffnél fogva ujjlag öt évre ruházatot fel Servia felségi hatalmával. — A' woroneschi kereskedőség (Rusziában) Mithrophan nevű moszka szentnek ereklyéji számára egy ezüst koporsót készíttete Poltawzew Miklós orosz művész által, melly Moszkauban több napig vala köz szemléletre kitéve 's mintegy 45 ezer rubelbe került.